

9/22/2023

Maakunnallisen ikäverkoston kokous 21.9.2023 klo 13.30-15.30

ETELÄ-KARJALAN
hyvinvointialue

Asialista:

1. Kokouksen avaus
2. Edellisen kokouksen muistio
3. Maakunnallinen vanhustenviikon juhla
4. 10.2023 Lappeenranta-salissa
4. Hyvinvointialueen palvelustrategian HYTE-kärjet
5. Muut asiat
6. Seuraava kokous

ETELÄ-KARJALAN
hyvinvointialue

3. Maakunnallinen vanhustenviikon juhla 4.10.2023

Tehdään iästä numero!

VANHUSTENVIIKON MAAKUNNALLINEN JUHLA
4.10.2023 KLO 13 -15.00 LAPPEENRANTA- SALISSA

- 12.00–13.00 Saapuminen, kahvitarjoilu ja valokuvanäyttelyyn tutustuminen
13.00 Tilaisuuden avaus: projektipäällikkö Sari Hokkanen
Ikääntyneitä arvostavan Etelä-Karjalaisen lipun saapuminen ja lippulaulu
13.05 Hyvinvointialueen yhteisen vanhusneuvoston puheenjohtajan,
järjestöneuvos Harri Aartelon tervehdys
13.15 Runoilija Anna-Mari Kaskinen
13.45 Hyvinvointialueen sosiaalipalvelun toimialuejohtajan Anu Koivumäen tervehdys
13.55 Kimpisen koulun musiikkiluokkien musiikkitervehdys
14.15 Liikettä juhlaan
14.30 Juhlapuhe: Ikäinstituutin johtaja Katja Borodulin
14.50 Juhlan päätössanat: Sanna Natunen, hyvinvointipalvelujen
kehittämispäällikkö Lappeenrannan kaupunki

Lippulaulu

Alueen kunnista linja-autokuljetus.
Juhla toteutetaan hybridinä.

Lappeenranta-salin aulassa: Tulevaisuuden sote-keskus, Seurakuntayhtymä, LABlanssi.

Tehdään #IästäNumero –kampanjaan osallistuminen valokuvan avulla Lappeenranta-salin aulatiloiissa.
Etelä-Karjalaiset hyvän ikääntymisen teesit näkyvät diaesityksenä Lappeenranta-salin seinille klo 12–13.

4.HYTE:n kärkiohjelmat

- Vuosille 2024-2025
- Laaja hyvinvointisuunnitelma 2025-2028

SUTJAKKA Etelä-Karjala

(Ylipaino, nuoret ja työkäiset)

SOPUISA Etelä-Karjala

(Ehkäisevä päihde- ja mielenterveys, lapset ja nuoret)

IKÄYSTÄVÄLLINEN Etelä-Karjala

(Kaatuminen & yksinäisyys, ikääntyneet)

ETELÄ-KARJALAN
hyvinvointialue

Miksi?

- Etelä-Karjalassa elintapoihin liittyvä merkittävä terveyshaaste on ylipaino - THL:n mukaan Etelä-Karjala oli vuonna 2022 Suomen painavin maakunta. 25–74-vuotiaista eteläkarjalaisista on lihavia noin 28 % (BMI ≥ 30 kg/m²). Jos lihavuuden kasvu jatkuu samanlaisena, kymmenen vuoden kuluttua lihavia on jo yli 31 % edellä mainitusta ikäryhmästä.
- Alaikäisten alkoholin käytön havainnot ovat laskeneet. Alaikäisten sähkösavukehavainnot ovat kaksinkertaistuneet. (Päihdetilannekysely 2023) Vapettaminen on yksi tämän hetken ilmiöistä.
- v. 2022 Poliisin puhuttelemia alle 15v nuoria oli n. 400 kpl, joista 75% ensikertalaisia. Näpistykset ovat lisääntyneet (Poliisi EET)
- Nuorten tekemien rikosten määrä on nousussa erityisesti alle 15-vuotiaiden ryhmässä. (Poliisi EET)
- Etelä-Karjalassa erityisen huolestuttavaa on ollut yli 65-vuotiaiden kaatumisiin ja putoamisiin liittyvien hoitajaksojen määrän voimakas lisääntyminen vuosina 2016–2021
- Vuonna 2022 reisiluun yläosan murtumien aiheuttamat kustannukset olivat 10,1 miljoonaa euroa.

HYTE- kärkiohjelmien sisältö

1. Tiivis toimintaympäristön analyysi
2. Ohjelmien tavoitteet
3. Sisäiset toimenpiteet
4. Mittarit, joilla seurataan
  - Omat tietolähteet
  - Kansalliset tietolähteet

SUTJAKKA / tavoitteet

- Ylipainon väheneminen ja ennaltaehkäisy
- Kansantautien ennaltaehkäisy

SOPUIISA / tavoitteet

- Päihteiden käytön väheneminen
- Mielen hyvinvoinnin lisääminen

IKÄYSTÄVÄLLINEN / tavoitteet

- Eteläkarjalaiset ikääntyneet pysyvät paremmin pystyssä
- Eteläkarjalaiset ikääntyneet kokevat elämänlaatunsa ja osallisuutensa parantuneen
- Eteläkarjalaisten ikääntyneiden kokema yksinäisyys vähenee
- Eteläkarjalaisten ikääntyneiden vajaaravitsemus vähenee

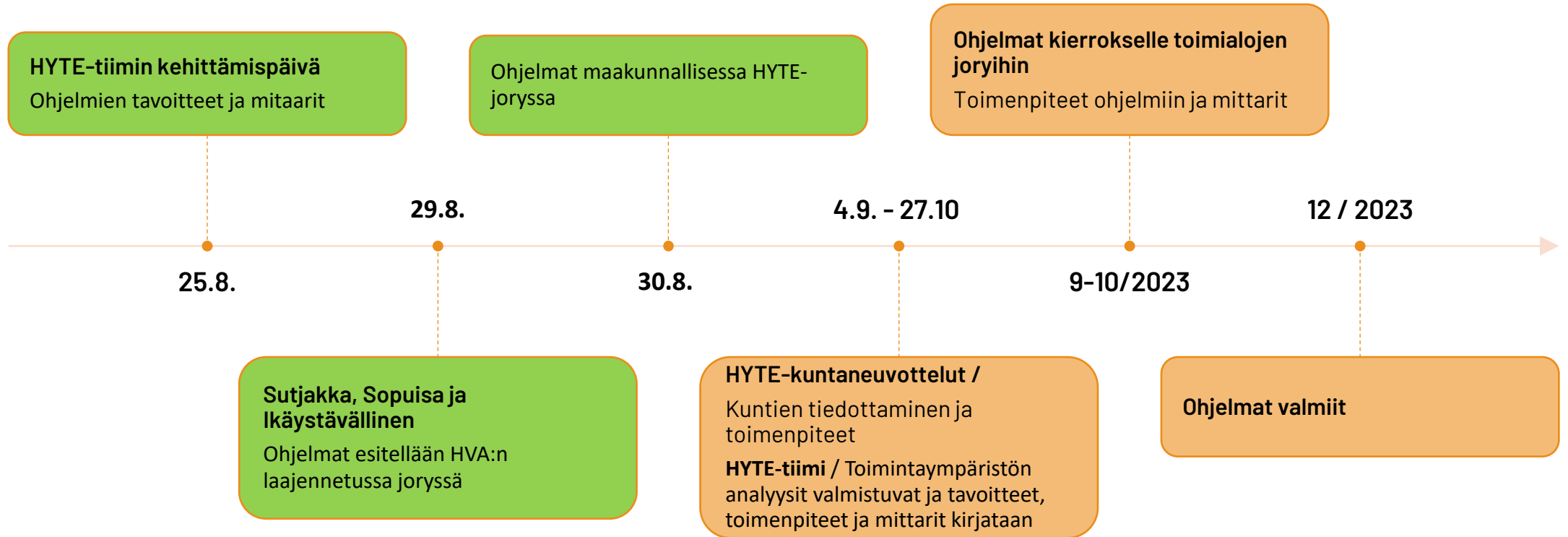
Ikäystävällinen Etelä-Karjala

Kohderyhmä	Tavoite	Menetelmä	Indikaattori / Mittari	Mistä tieto löytyy	Kuka toteuttaa?
Ikääntyneet	<p>Eteläkarjalaiset ikääntyneet pysyvät paremmin pystyssä</p> <p>*kaatumisen ehkäisy *lonkkamurtumat vähenevät</p>	<p>Kaatumisen ehkäisy -toimintamalli</p> <p>Yli 65-vuotiaan alkoholimittari</p> <p>Verkostotyö, tiedolla johtaminen</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Kaatumiset • Kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitajaksot 65 vuotta täyttäneillä • Lonkkamurtumat 65 vuotta täyttäneillä, % 	Ekhva raportointi Sotkanet	
Ikääntyneet	<p>Eteläkarjalaiset kokevat elämänlaatunsa ja osallisuutensa parantuneen</p> <p>Ikääntyneiden kokema yksinäisyys vähenee</p>		<p>RAI-mittarit?</p> <p>Tyytyväisyys elämään</p> <p>Elämänlaatukysely</p>		
Ikääntyneet	<p>Eteläkarjalaisten ikääntyneiden vaa- jaaravitsemus vähenee</p>	<p>Henkilöstön koulutus</p> <p>Yhteisöllinen ruokailu</p>	MNA-mittari?		

Esimerkkitaulukko!

HYTE ja strategian kärkiohjelmat 2024–2025

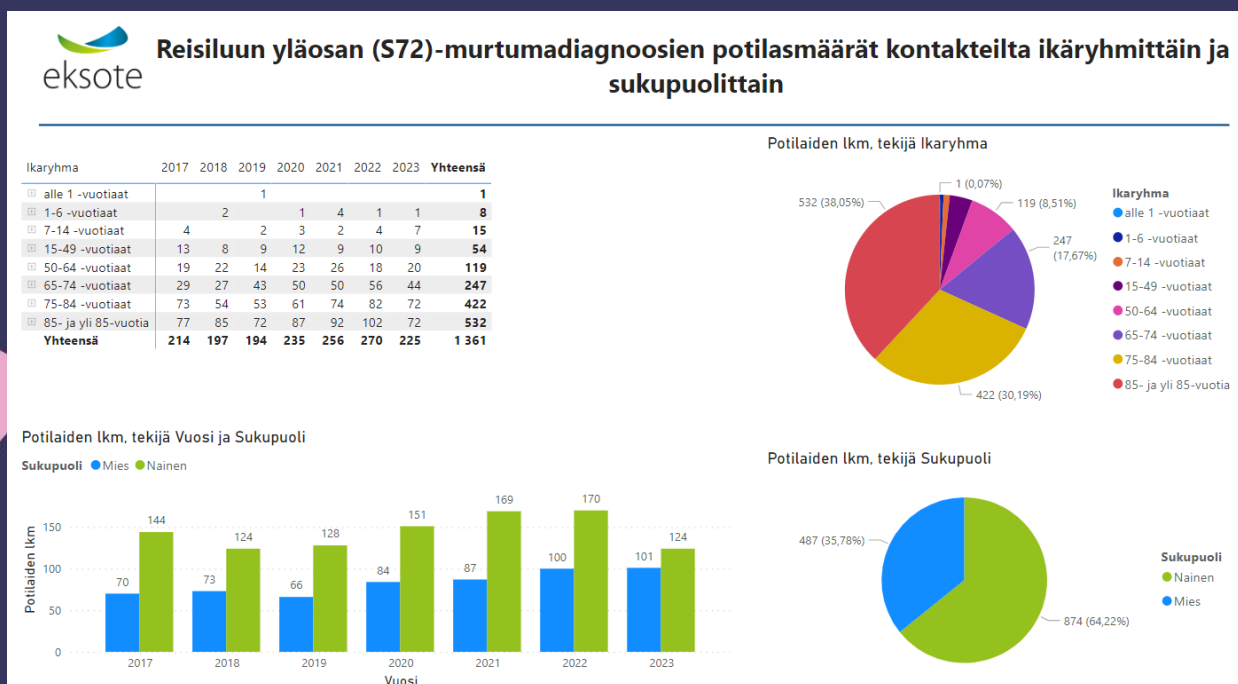
Sutjakka, Sopuisa ja Ikäystävällinen Etelä-Karjala / aikataulu

5. Muut asiat:

Kaatumisen ehkäisyn videon ensi-ilta vanhustenviikon tiistaina SeniorSurf-päivässä 3.10.2023

1.1.-31.8. (PowerBi)

Maailmanlaajuiset suositukset kaatumisten ehkäisyyn

<https://ukkinstituutti.fi/liikkumisen-turvallisuus/kaatumisten-ehkaisy-ammattilaisille/maailmanlaajuiset-suositukset-kaatumisten-ehkaisyyn/#WG2>

Kävelyn ja tasapainon
arviointi aina

Kaatumisvaaraa
lisäävän lääkityksen
arviointi ja purku

Kognition arviointi aina

Ortostaattisen
hypotension hoito
osaksi interventiota
kaatuneilla

Hoivapalveluissa
kaikki asiakkaat ovat
kaatumisvaarassa

Muistisaira
läheisen
näkökulma ja ohjaus

Kysy iäkkäältä onko
hän kaatunut

Kysy kaatumisen
pelosta

Kysy iäkkäältä
kaatumisen syistä,
kaatumisen ehkäisyn
keinoista ja tavoitteesta

Vähintään 12 vkoa
kestävä 3 x vkossa
progressiivinen
kotiliikuntaharj.

Alkuvaiheen
Parkinson-potilaan
yksilöllinen tasapaino
ja lihasvoimaharj.

Lonkkamurtuman
jälkeinen kotikuntoutus

ETELÄ-KARJALAN
hyvinvointialue

Etelä-Karjalan hyvinvointialueen kaatumisen ehkäisy –toimintamalli ammattilaiselle:

Kysy: - Oletko kaatunut viimeisen vuoden aikana?
- Miksi olet kaatunut?
- Miten uusi kaatuminen voidaan estää?

Kun kohtaat akuutisti kaatuneen toimi [tarkistuslistan](#) mukaisesti.

Ei

Kyllä tai herää huoli kaatumisvaarasta

[Turvallisia vuosia opas](#)

Palveluohjaus kaikille yksilöllisesti

[Turvallisuuden edistäminen -ekhva.fi](#)
[10 keinoa kaatumisen ehkäisyyn](#)

esim.

liikuntaneuvonta,
kuntoutustarvearvio,
vapaaehtoistyö,
sosiaalityöntekijä,
korjausneuvonta, kotiapu,
talonmiespalvelu,
apuvälinetarve,
palvelutarpeenarviointi.

Tee FRAT kaatumisseula

[FRAT Lyhyt kaatumisvaaran arviointi](#)

Selvitä yksilöllisesti kaatumisvaaraa lisäävät tekijät, joista AINA:

Lääkityksen kokonaisarvio

- Kaatumista aiheuttavien lääkkeiden purku.

[HUS Lääkkeet ja kaatumisvaara posterit](#)

[Kaatumisvaaraa lisäävät lääkkeet \(Ake\)](#)

Kävelyn, tasapainon ja kaatumispelon arviointi

- Fyysisen aktiivisuuden ja toiminnallisuuden lisäys [Tasapaino taitavaksi harjoitteet](#)
[Kävely kevyemmäksi harjoitteet](#)
- Fyysisten rajoitteiden välttäminen.
- *Pysytään pystyssä -liikuntaryhmiin ohjaus* [Pysytään pystyssä ryhmän esite](#)

Terveydentila

- Akuutti infektio, huomioi Parkinsonin tauti, muistisairaus.
- Arvioi kognitio
- Ortostaattinen RR

[Ortostaattinen hypotensio potilasohje](#)

Kirjaa havainnot, tehdyt toimet ja suunnitelma LifeCaren omalle ammattinäkykselle ICF:n mukaisesti:

- Henkilön oma tavoite kaatumisen ehkäisyyn liittyen.
- Yksilölliset kaatumisen vaaraa vähentävät toimet, joissa näkyvät henkilön omat arvot ja mieltymykset.
- Tee riskitietomerkintä mikäli henkilöllä on toistuvia kaatumisia kaatumisen ehkäisytoimista huolimatta ja jokin seuraavista: Parkinsonin tauti, muistisairaus tai aivoinfarktin jälkitila.

Pysytään pystyssä Etelä-Karjalassa

**Hei, oletko sie kaatunut tai huolestunut liikkumisesi turvallisuudesta?
- Miksi?**

Miten voit estää kaatumisen?

Kartoita kaatumisen vaaratekijät ja puutu niihin [Tarkistuslista\(UKK Instituutti\)](#)

Voit tehdä [Sähköisen kaatumisvaaran itsearviointin\(UKK Instituutti\)](#)

- Säilytä sosiaaliset suhteet ja elinpiiri	- Huolehdi kodin, kotipihan ja lähiympäristön turvallisuudesta
- Liiku säännöllisesti ja monipuolisesti	- Syö ja juo monipuolisesti sekä säännöllisesti
- Käytä hyviä jalkineita ja liukuesteitä liukkaalla	- Vältä runsasta alkoholin käyttöä
- Ota apuvälineitä käyttöön oikea-aikaisesti	- Huolehdi terveydentilastasi ja lääkityksen ajantasaisuudesta

Kuntasi liikuntatoimesta saat tietoa ja ohjausta liikuntamahdollisuuksista.

Lue lisää ajankohtaista tietoa kaatumisen ehkäisystä:

www.ekhva.fi/asiakkaalle/tarvitsetko-apua/voi-hyvin/turvallisuuden-edistaminen/

Jos omat korjaavat toimet eivät riitä, varaa aika Sote-asemalle tarkempaan arvioon tai ota asia puheeksi käynnin yhteydessä.

Pysytään pystyssä talvellakin!

Kävelethän sie kiireettä.
Ennakoithan kelin ja reittien
liukkauden, sillä liukastumis-
tapaturmat tapahtuvat usein
kodin lähistöllä.

Käytäthän ulkona
pitäväpohjaisia jalkineita,
liukuesteitä tai nastakenkiä.
Kävelysauvat tai potkukelkka
lisäävät myös liikkumisesi
turvallisuutta.

Voit antaa palautetta
kulkuväylien kunnossapidosta
siitä vastaavalle taholle.

Vahvistathan päivittäin
lihasvoimaasi, tasapainoasi ja
notkeuttasi. Huonolla
ulkoilusäällä voit kävellä
portaissa tai
kauppakeskuksessa.

THL Ehkäistään kaatumiset yhdessä - läkkäiden näkökulma (osa 1)

Torstai 28.09.2023 09:00 - 11:00

Tervetuloa kansalliseen Ehkäistään kaatumiset yhdessä -webinaariin.

Tilaisuus on tarkoitettu erityisesti kuntien, hyvinvointialueiden, järjestöjen ja muiden toimijoiden kaatumisten ehkäisyyn osallistuville ammattilaisille ja asiantuntijoille.

9:00 Tervetuloa - erityisasiantuntija Tuija Ylitörmänen, THL

9:10 Tilastokatsaus ml. Päähteet - tutkija Kari Haikonen, ja erikoistutkija Antti Impinen, THL

Kommenttipuheenvuoro: ehkäisevän päihdetyön näkökulma - kehittämispäällikkö Jaana Markkula, THL

9:40 Kaatumisten ehkäisyyn maailmansuosituksukset - vanhempi tutkija Maarit Piirtola, UKK-instituutti

Kommenttipuheenvuoro: Miten suositukset syventävät IKINÄ-mallia - asiantuntija Tiina Pitkänen

10:00 Liikettä webinaariin - erityisasiantuntija Heli Starck, Ikäinstituutti

Pysytään pystyssä –liikuntaryhmät - erityisasiantuntija Heli Starck, Ikäinstituutti

10:20 Hyvien käytäntöjen jakaminen

Lääkkeet ja kaatumisvaara - asiantuntijahoitaja Mira Taalikka, Pirkanmaan hyvinvointialue ja kehittämispäällikkö Johanna Aalto, HUS hoitotyön johto

Muistipoliklinikan asiakkaan kaatumisen ehkäisy ja tekoöly kotihoidon työntekijän apuna kaatumisen ehkäisyssä - projektityöntekijä Jaana Viskari ja sairaanhoitaja Minttu Nikunen, Etelä-Karjalan hyvinvointialue

10:50 Verkostotyön voima Etelä-Karjalassa - projektipäällikkö Sari Hokkanen

11:00 Webinaarin päätös

[Ilmoittaudu webinaariin tästä linkistä \(Webropol\).](#)

Tilaisuus on maksuton. Tilaisuutta ei taltioida. Ilmoittautuminen päättyy 26.9. klo 16. Saat kalenterivarauksen sähköpostiisi ilmoittautumisen jälkeen.

[Thl tapahtumakalenteri](#)

6. Seuraava kokous:

1.12.2023 klo 9.00-11.00 Teams

Kiitos!

Sari Hokkanen
Projektipäällikkö
p. 040 683 8962
sari.hokkanen@ekhva.fi

**Ikäystävällinen Etelä-Karjala -hanke saa
sosiaali- ja terveysministeriön myöntämää
valtionavustusta terveyden edistämisen määrärahasta.**

